

vzdiguje ravno iz sredine mesta. Brez dvombe izvira od grada mestu imé. Iz kolodvora (ki je pa za tako veliko in imenitno mesto pač vse presiromašno pozidan) stopivšega popotnika sprejme zdajci rávna zala Anina cesta (Annenstrasse), ki je obrobljena po obeh straneh s čisto novimi, palačam enakimi poslopji. Naprej se pride v ulico, ter mimo samostana in cerkve usmiljenih bratov; kolikor dalje vender gremo, toliko bolj se nam na stavbah kaže starostni značaj. Prišedši do Mure prestopimo železno-verižni most, kar je prihajajočim iz južnih pokrajin res kaj novega. Unkraj mosta sprejme nas ozka ulica „Murgasse“, in skozi ta isto pridemo kmali do lepega prostornega terga, imenovanega „Hauptwachplatz“. Kinči za sprelepi kamniti spominek, nosivši na visokem steburu kip presvete Trojice, in je baje star že blizo 250 let. Napravili so ga, če sem prav slišal, nekdanji véрно-pobožni Gradčani zaradi hude kuge, ki je o taistem času po mestu hudo gospodarila. Na izhodni strani tega terga stoji tudi mestna hiša. Mimogrede naj povem, da med možmi, ki so zbirali graškim ulicam imena, sedeti so morali tudi izdelani šaljičci, zakaj ako se iz terga, o katerem ravno govorim, podati hočemo proti zapadni strani, zagazimo v same „žaklje“, kar černo na belo vidimo zapisano na zunajnih hišnih stenah imena ulic: „1., 2., 3. Sack“. Ker pa je moj pravi namen le, pokazati ptujcem bližnji pot na grad, jim povem, da naj na tergu, na katerem se ravnokar v duhu nahajamo, vprašajo po ulici „Obere Sporgasse“; konec taiste naj se okrenejo k levi, in kmali se bodo jeli pospenjati navkreber. Vtisa, ki obiskovalcu o jasnem dnevu prežine duha, dospevšemu verh stermega hóma, ne bom poskušal popisovati. Naj rajši govori drugi namesto mene, česar beseda ima pač dokaj bolj veljavno tehtnost. Slavni rajni avstrijski general Welden, ki je o za Avstrijo srečnejših dnevih, kakor so sedanji, bival v Gradecu menda kot vojaški poveljnik, in je spremenil pusto-goli grajski hóm v prijetni perivoj, poznejša 1848. in 1849. leta pa z neumerljivim očetom Radecki-tom po talijanskih bojnih poljanah preumetno učil protivnike naše, kako se „žebrajo“ kozje molitvice, slavni ta razuma-polni in globokočutni general Welden je o razgledu iz Graškega grada djal (navesti hočemo originalne besede): „Wer sein Abendgebet so recht aus Herzensgrund in Andacht sprechen will, der komme hieher“!

(Prih. dalje.)

Šolsko obzorje.

S Cola pri Vipavi. Že se nam bliža mila pomlad in solnce nam iz jasnejšega neba prijetnejše žarke pošilja; dan se nam daljša, noč pa se krajša. — Tudi med ljudstvom posvetilo je solnce spoznanja, kako da so potrebne in koristne dobro vstavljene ljudske šole posamesnih občin. Vedno bolj in bolj se svet prepričuje, da je šola velik zaklad občine. Krajša se med prostim

ljudstvom ista tema, v kateri jih je bilo strah pred šolo, ako so bili primorani za njo skerbeti. Prišel je tudi čas, v katerem marsiktera občina zelo pogreša svojega dobrega učitelja in ga željno zopet pričakuje. Nadjati pa se je, da se bo še bolj zjanzilo, nego je sedaj; — kajti ljudstvo silno napreduje, če ne na pameti, — pa na prevzetnosti in ošabnosti. Vsakdo hoče prvi biti; Bog vé, kdo bo zadnji? — Iz tega vzroka ravno, da naša šola zadnja ostala ne bode, povem, da tudi naša šolska občina po svoji moči za šolo veliko stori, samo malo se pozná, ker jo revščina tare. Duh je voljan, a meso je slabo. Zato se priporočam pa tudi društvu »Narodna Šola«, da nas o pravem času ne pozabi, ker nas taka revščina tare, da šola nima skoraj nobenih učbenih pripomočkov. Tudi šolsko poslopje se bo letos novo zidalo; pa kako? Čudno se mi zdi, da se nas nobena dobra roka ne spominja, ker, komur še ni znano, v kakem revnem stanu, da je naša šolska izba (katera je na govejskem hlevu), se lahko prepriča, ako se na popotvanju skozi Col, nekoliko pomudi. — Večkrat sem že slišal, da tu ali tam, ko so novo šolo zidali, so dobili po 2000 gl. ali še več na roko; a pri nas pa, ker večje revščine menda nikjer ni, ni od kake izdatne podpore — nič slišati. Prebivalci našega kraja so silno žalostni, ker imajo sicer, po mojem prepričanju, veliko veselje do šole, pa si ne morejo pomagati, ki domačega pridelka nimajo toliko, da bi jim še za naj večji potrebo zadostilo, ampak večji delj si morajo z drugim zaslužkom ves potreben živež in obleko kupovati. Iz tega se pa tudi previdi, kako silno potreba je šole v takem kraju, kjer si prebivalci po svetu kruha iščejo.

V bran temu, pa že po popolnoma previdnosti, bomo le vendar silno potrebno šolsko poslopje, katerega vsak željno pričakuje, do jeseni že imeli; se vé da bomo tudi mogli, napreden se to delo doverši, na kaka dobrotljiva vrata poterhati, znabiti se nas vendar kdo usmil. *)

Iz Ljubljane. Prihodnje učiteljsko izpraševanje za splošne ljudske in meščanske šole pri tukajšnji c. k. spraševalni komisiji bode dné 16. aprila t. l. in naslednje dneve. Spraševanci, možki in ženske, ki hočejo sprašani biti, naj se oglašé v pisanih in kolekovanih in pravilno sestavljenih vlogah skrajni čas do 30. sušca pri ravnateljstvu c. k. spraševalne komisije; v svojih vlogah naj določno naznanijo, ali mislijo poskušnjo napraviti za meščanske šole, in v poslednem slučaju za kateri oddelek.

Vlogi naj se dodá kratek popis životnih razmer in izobraževalnega tečaja; predno se spraševanje začne, vloží se postavna taksa.

Konečno se opomni, da spraševancem oglasivšim se o pravem času ne gre čakati posebnega naznanovanja, marveč naj pridejo 16. aprila ob 8. uri zjutraj na c. k. učiteljsko izobrazišče v sobe za to odločene.

Ravnateljstvo c. k. spraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole

v Ljubljani, 12. februarja 1878.

R. Pirker s. r.

Deželni šolski svet je po ministrovem naročilu nasvetoval, da naj se za Kranjsko postavi pet stalnih okrajnih šolskih nadzornikov, kateri bodo v teh le krajih stali: za Ljubljano, okolico in Kamnik v Ljubljani, za Kranj in Radolico v Kranji, za Postojno in Logatec v Postojni, za Kersko, Litijo in Novomesto v Novem mestu, za Kočevje in Cernomelj v Kočevji. Plačo in dnino imeli bodo kakor okrajni komisarji.

*) Prosite vlado pomoči! Pomaga drugod, pomagala bo tudi vam!

— Presvetli cesar so občini Koprivnik (Nesselthal) za zidanje nove šole blagovolili podeliti 300 gld.

— Ljubljanska hranilnica je v svojem poslednjem občnem zboru sledečim društvom in dobrodelnim napravam darovala: 1. Za tukajšnji ubožni zavod 2500 gld.; 2. za razdelitev obleke med uboge otroke v čitalnici 50 gld.; 3. za slovesnost na sveti večer v zavodu malih otrok 50 gld.; 4. za podporo ubogih učencev na gimnaziji v Ljubljani 200 gld.; za podporo ubogih učencev na gimnaziji v Rudolfovem 200 gl.; 6. za podporo ubogih učencev na gimnaziji v Kranji 100 gld.; 7. za podporo ubogih učencev na realki v Ljubljani 300 gl.; 8. za podporo ubogih učencev na pripravništvu v Ljubljani 100 gld.; 9. za podporo ubogih učencev na 2. mestni šoli v Ljubljani 150 gld.; 10. za podporo ubogih učencev na 1. mestni šoli v Ljubljani 150 gld.; 11. za napravo učnih pomočkov »Narodni šoli« 100 gld.; 12. za napravo učnih pomočkov »Schulpfennig« 100 gld.; 13. za šolske priprave ubogim dekletom pri nunski šoli v Ljubljani 300 gld.; 14. za šolske priprave ubogim dekletom pri nunski šoli v Škofjiloki 100 gld.; 15. za evangeljsko šolo 200 gld.; 16. za vzdrževanje šole za male otroke 100 gld.; 17. za godbino šolo philh. društva 100 gld.; 18. za bolniško podporno društvo 100 gld.; 19. za ljubljansko gasilno društvo 200 gld.; 20. za Elizabetno otročjo bolnišnico 200 gld.; 21. za podporo ubogih iz mestne bolnišnice izpuščenih rekonvalescentov 300 gld.; 22. za brezplačno hrano kranjskih ubogih študentov v Gradci 150 gld.; 23. za delavsko, bolniško in invalidno blagajnico 100 gld.; 24. za podporno društvo uradnih pomočnikov in bolnikov kot ustanovni donesek 100 gl.; 25. za glediščno subvencijo 300 gl.; 26. za „Krain. Lehrerverein“ kot vstanovni donesek 100 gld.; 27. za podporo revnih obiskovalcev svetovne razstave obrtniškega oddelka 1200 gld.

— Lepo ponudbo naznanja učiteljem neki šolski dobrotnik žl. A. M. Polak za čas velike razstave na Dunaji. Kdor hoče tedaj iti na Dunaj in imeti prosto stanovanje, naj se oglasi pri njem (Administration des Rudolfinum, Wieden, Maierhofgasse Nr. 2) in tudi pové čas (od 16. jun. do 30. sept.), kdaj bi prišel na Dunaj. Slava mu! A druga je: denarjev za potnino boče učiteljem manjkalo. Naj bi se oglasilo kaj domačih dobrotnikov, kateri bi za ta lepi namen hoteli kaj darovati!

— Slišimo da boče občina glavnega ljubljanskega mesta v zgled vsem drugim občinam na deželi prva dostojno po novi šolski postavi vredila plačo svojih učiteljev. Bog daj!

— Slovensko učiteljsko društvo je 24. preteč. m. imelo svoj peti shodni večer, kterega se je vdeleževalo več učiteljev z dežele in tudi nekaj tukajšnjih šolskih prijateljev. Med drugim znanstvenimi in zabavnimi govori in deklamacijami igrala se je tudi vesela igra: »Domači prepir«, ktera je vsem poslušalcem jako vstrezala! Verli g. g. pevci dramatičnega društva so kakor drugekrati posebno pa še ta večer krasno poveličevali društveno zabavo. Tu sim naj bi bili prišli prepričati se, kako veselo napreduje naravno društveno življenje, posebno tisti, kteri pravijo: »Dem slovensko uč. društvo droht ernste Gefahr«. Videli bodemo kmali, komu bolj kakor nam veljale bodo besede »droht ernste Gefahr«. Sicer pa je tudi naravno, da vsak rad govori o tem, kar želi in bi skoraj rad doživel. Čemu zavidati komu kaj? Kar imate radi vi, spoštujemo in ljubimo tudi mi, namreč zveste značaje nam vdanih tovaršev. Pustite nam to naravno nedolžno veselje, kakor privoščimo mi vam vaše svobodomiselnost (?) življenje.

Vdovsko društvo. Za l. 1873. so plačali po 6 gl. gg.: Potočnik Martin s Trate, Kavšek Jože iz Vinice, Stanonik Nikolaj iz Starega terga pri Poljanah, Kračman Matej, Kravs Jože iz Rudolfovega, Kovšca Martin iz Selc, Zarnik Martin iz Kroke (tudi za 1872.), A. Praprotnik iz Ljubljane, Sajè Jan. iz Šent-Jernej, Poženel J. z Unce, Ukmar Jakob iz Mošenj, Boehm Ignacij iz Kočevja 10 gl. Praprotnik Franc iz Ježice 4 gl.

Opomba. Udom, katerim se v bukvice poterdi, se navadno v »Tovarišu« ne poterjuje še enkrat. — Opominjamo g. g. družvenike, naj ne pozabijo, da z mesecem januarjem preteče obrok za plačevanje. Gosp. Bozja, poslali ste 16 gl., vpisalna knjižica je pri nas.

Za »Narodno Šolo« so poslali: Šola v Slavini 3 gl. 40 kr., šola v Vipavi, g. Jarm iz Hinj z 2 gl., g. Bernot iz Cola vsega skupaj 5 gl., Škoflek Jak. 2 gl., mozarska šola 1 gl., rečiška šola 1 gl., ljubenska šola 1 gl., presarska šola 1 gl., Uranič Juri, uč. v Presarji, 1 gl., Poženel Ivan, uč. na Uncu, 1 gl.

Premembe v učiteljskem stanu na Kranjskem. G. Jernej Pirnat, učitelj na Raki, in g. L. Belar, ravnatelj v 2. mestni šoli v Ljubljani, sta za terdno postavljena.

Na Štajerskem. G. Ivan Boštjančič za učitelja v Jurjevklöster (ne za podučitelja v Mozirje, kakor smo bili enkrat poročali); g. Davorin Matekovič za učitelja na Škale; g. Matevž Kresnik za učitelja na deško šolo v Celji; g. A. Kvas za podučitelja pri sv. Petru pri Radgoni; g. Jan. Antolinc za zač. učitelja v Zagorje; g. K. Hrovat iz Kranjskega, dobil je učiteljsko službo v lipniškem okraji (nemški Staj.). G. Ivan Jager iz Konjic za učitelja v Rotvajnu pri Mariboru.

Na Goriškem. G. Anton Dic za učitelja v Grgarje in g. Fr. Sternad za učitelja na Kviškem.

Razpis učiteljskih služeb na Kranjskem: Učiteljeva služba v Kopanji z 210 gl., v Postojni, v Vremu, v Šturji povsod s 300 gl. letne plače v Kamnigori z 250 gl. Prošnje naj se oddajajo za kopajnsko pri okrajnem šolskem svetu v Ljubljani, za kamnogoriško v Radolici, za druge pa v Postojni do 15. t. m. Izpraznjena je tudi uč. služba v Dolenji vesi s slov. učnim jezikom. Prošnje za njo naj se oddajajo pri okrajnem šolskem svetu v Kočevji do konca t. m.

Na Štajerskem. Nadučiteljska služba v Soštanji (3 razredi) s 500 gl. 50 gl. doklade in stanovanjem. Učiteljska služba v Šmartnem pri Šaleki z 400 gl., 60 gl. doklade in stanovanjem. Učiteljska služba pri sv. Ilu s 400 gl., 60 gl. doklade in stanovanjem. Prošnje za te službe na okrajni šolski svet v Šoštanj. Učiteljska služba v Zibiki (okraj Šmarje pri Jelšah) s 400 gl., 60 gl. doklade in stanovanjem. Prošnje na krajni šolski svet. Nadučiteljska služba v Sevnjci (3 razr.), s 500 gl., 50 gl. doklade in odškodnino za stanov. Prošnje do 25. t. m. na krajni šolski svet. Podučiteljske službi v Negovi in Kapeli (okraj gornja Radgona), vsaka po 240 gl., 60 gl. dež. in 100 gl. okrajne doklade. Prošnje na krajni šolski svet. V Preborji, okraj Kozje (Drachenburg) učiteljska služba na enorazredni šoli s 400 gl. stanovanjem in 60 gl. osebne doklade iz deželne blagajnice. Prošnje na krajni šolski svet. Učiteljska služba pri sv. Petru v Medvedovim selu (okraj Šmarje pri Jelšah) s 400 gl., 60 dokl. in stanovanjem. Prošnje na kraj. š. svet. Podučiteljska služba pri sv. Jederti (okraj Laško) s 300 gl., 60 gl. doklade in stanovanjem. Prošnje na okraj. š. svet. Dve podučiteljski službi v Konjicah s 400 gl. in stanovanjem. Prošnje na okrajni šolski svet v Konjicah.